

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Compensare

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

quamvis histriones cum sufficiente auditorio, quod iam præerat, parati essent comœdiam agere: tamen hic, & nunc volunt illam agere pro omnibus, qui pecuniam soluerunt. Sed Baldellus *tom. 1. libr. 3. disp. 18. num. 11.* licet hoc verum putet de iis, qui primò ad comœdias confluunt: putat tamen non peccare mortaliter eos, qui confluunt post auditorium sufficiens *par. 3. tr. 13. ref. 81.* Si autem nec is peccat, qui in die ieiunii offert amico suam comœdiam, quem alibi sciret habere comœdiam præparatam, & ià velle eam sumere. Ferrant. de scand. & alii. *p. 11. tr. 5. ref. 52.*

Et Princi- 3 Doct. *triam Mendoza ubi supr.*
pes non pu- *sect. 29. §. 377.* peccare mortaliter Magi-
stratos? stratus comœdias permittentes: Nam hoc est permittere commune malum, ex quo non vitatur aliquod aliud, sed potius omnia vitia foventur. Sed Baldellus *ubi supra num. 13.* licet peccare eos putet, si comœdias fieri mandent, vel approbent, aut aliter histrionibus in peccato foveant. negat tamen peccare mortaliter, si pro aliquo tempore ad vitandam maiorem peccentiam, histriones non puniant: quia hæc permissio in hunc finem licita, quamvis altoqui de re illicita, est solum tolerantia, quemadmodum tolerantia meretricum. Nec enim dici potest, quod hoc modo tolerata approbentur, *ex c. meretrices, 34. q. 1. p. 5. tr. 13. ref. 82.*

C O M P E N S A T I O,
Compensatio.

Compensa- **C**ompensare est, debitum cre-
re quid? ditro, vel creditum debito co-
Et quando æquate. Res, quæ non sunt pretio æsti-
operetur? mabiles, non admittunt compensatio-
nem in pecunia. Unde pro vita extin-
cta hominis liberi nulla est pecuniæ cõ-
pensatio facienda, ut dicemus *V. Resti-
tuere, num. 12.* Et qui non potest famam
alterius restituere, non tenetur compen-
sare pecunia. Vide *V. detractio, num. 12.*
Quando quis teneatur compensare fa-
mam ablatam, vide *ibid. à num. 9.* &

quando damnum datum ex furto, ho-
micidio, &c. Vide *V. Restituere quis te-
neatur.*

2. Potest sibi creditor occultè surri- *Potest quis*
piendo, vel aliter rem alterius retinen- *sibi cõpen-*
do, debitum compensare, si sit ita cer- *sare secretè*
tum, ut alius sibi retinere non possit si- *quod sibi*
ne peccato. Secundò, si non plus capiat, *debetur, si*
quam sibi debetur: Tertio, si debitum *adsint cer-*
sit actu, non potentia, & dummodo ad- *ta condi-*
moneat debitorem, vel hæretes, iam *tionem.*
debitum esse solutura, ne bis solvant. *Etiam sibi*
Alii requirunt quod res sublata non *lud obtri-*
possit commodè recuperari per iudi- *nare possit*
cem, alias si quis viam iudicialem omit- *per iudicè.*
tens, utatur occultæ compensatione,
graviter peccaturum, quia usurpat offi-
cium iudicis, & lædit iustitiam legalè.
Ita Villalobos, *tom. 2. tractat. 11. dub. 23.*
num. 7. Qui tamen advertit, hodie regu-
lariter rem ablatam non posse commo-
dè, & siue magnis sumptibus per iudi-
cem repeti, & idèd sic compensantes,
excusati à mortali, cum præsertim, si se-
cretò fiat, parva iudici inferatur iniu-
ria. Et ego cum Maldero in *2.2. tract. 4.*
cap. 1. dub. 6. absolute existimo, occultam
compensationem licitam esse. ex
eo, quod sic non turbatur Respublica,
& in hoc casu non agitur de acquirendo
de novo, sed tantum de retinendo.
Sylvius præterea in *2.2. quest. 62. artic. 8.*
quest. 1. concl. 7. caus. 3. requirit, quod res
quæ auferretur, sit ei usdem rationis cum
ea, quæ debetur. Sed hoc procedit tan- *Etiam ex*
tùm in fore externo: nam in interno si *deposito-*
debes mihi pecuniam, possum accipere *patè.*
pallium, &c. Ita Valerius, *Verb. Compensa-*
tio, diff. 3. num. 2. par. 2. tractat. 16. resol. 46.
& hoc ultimum recitative in *resol. 39. e-*
iusdem T. & par. 7. tract. 10. resol. 16. 17. Et antici-
§. 18. Addit etiam Sylvius, compensa-
tionem non posse fieri de deposito, sed
ego probabile puto, fieri posse etiam in
deposito, ut dicemus *V. Depositum, num.*
4. Item in gabella, si debitor sit Prin-
ceps, etiam si tertie personæ locata sit:
quia conducitur cum hoc onere, & id-
èd minoris, quàm valet. Ita Lesius,
lib. 2. cap. 33. dub. 10. num. 95. part. 3. tr. 16.
resolutione 14. Item non refert, quod
adinet

admitti creditores anteriores, nisi habeant hypothecam realem. Ita Lublinus V. pecunia num. 17. part. 3. tractat. 6. resol. 10. & in addis. resol. 8. par. 7. tract. 10. ref. 18. Et in hoc casu non ligatur creditor censura lata contra non restituentes: quia hæc fertur contra eos, qui non possunt retinere sine peccato. Ita Raynaudus de monis par. 1. c. 2. quest. 6. par. 5. tract. 13. resol. 79. Adverte posse aliquem compensatione uti ex re, quam debitor mitti dono ad alium. Et licet Vasquez opusc. de restitut. c. 5. §. 1. dub. 8. num. 47. neget id licere, si debitor mittat illam non dono, sed in solutionem debiti, refellitur tamen à Lugo de iust. com. disput. 16. sect. 6. num. 112. part. 7. tract. 10. ref. 17. §. Not. 1. Adverte etiam, quod qui non habet spem recuperandi rem suam tempore præfixo, potest compensationem anticipare, quamvis supra dictum sit, debitum debere esse actu non potentia. Ita Tannerus in 2. 2. disp. 2. q. 6. dub. 14. n. 406 p. 2. tr. 16. ref. 46. in fine. & p. 7. tr. 10. ref. 13 §. Not. 3. Sed de hoc V. p. 9. tr. 8. ref. 44.

Et ex re quam debitor mitti dono alteri.

An possit uti compensatione legatarius, testamenti minus solemnis? Et diffinitus?

Donis, & obsequiis præstari potest compensatio.

Quando non sit litiosa.

3 Legatarius testamenti minus solemnis, si hæres non vult legatum solvere, potest occultè sibi compensare? quia probabile est hæredem ab intestato teneri in conscientia solvere legata in testamento minus solemnii relicta, ut dicemus, V. legatum, num. 10. Et similiter, quia probabilior est Soti sententia lib. 4. q. 5. art. 3. ad 4. quod qui non potest famam restituere, teneatur pecunia compensare, potest infamatus sibi satisfacere de pecunia infamantis occultè, si is aut nolit, aut nequeat compensare. p. 2. tr. 5. resol. 30. §. Notandum est tamen. Sed hæc doctrina supponit in compensatione non requiri, ut debitum sit certum, ut diximus initio numeri præcedentis.

4 In debitis ex iustitia, dari potest compensatio cum donis, vel obsequiis gratuitis, quando illis volo satisfacere, idque procedit tam in debitis, quæ sciebam, quam in illis, quæ ignorabam: Ex Trullenchin Decal. to. 2. l. 7. cap. 4. dub. 6. n. 10 par. 7. tr. 10. ref. 19.

5 Licetum non est uti compensatione, cum aliquis promittat debitum sol-

vere sub iuramento, par. 7. tr. 10. resol. 17. §. Negandum. Nec si aliquis tibi debeat ex sola charitate, vel titulo gratitudinis, licet Navarr. de restit. lib. 3. tract. 1. num. 376. & 393. contrarium asserat ibid. ref. 19. §. Notandum.

6 Numquam verò licitum erit redere maledictum pro maledicto. par. 3. t. 5. resol. 10. Notandum est, secundo prope finem. Nisi, quod falsum aut verum, sed occultum crimen obiiicienti responderi potest, Mentiris, & si hoc non sufficit, ut aditantes credant, illum esse mentitum, obiiici possunt alia vera crimina. Ita Mendoza in 2. 2. disp. 70. sect. 14. n. 117. par. 5. t. 13. resol. 26.

Quid si crimen alicui obiiiciatur, an possit mentiri?

7 Iudicans probabiliter rem esse suam, etiam si probabiliter teneatur ab alio non certo possidenti, potest de illa occultam compensationem facere, si rem esse suam non potest defendere coram iudice. Ita Stephanus Spinola, & P. Fr. cise. de Lugo. Sed contrariam sententiam ab aliis teneo, cum Sanchez, Palao, & aliis. p. 9. tr. 9. ref. 44.

Quid de iudicante probabiliter teneatur ab alio non certo possidenti, potest de illa occultam compensationem facere, si rem esse suam non potest defendere coram iudice. Ita teneatur ab aliis teneo, cum Sanchez, Palao, & aliis.

COMPENSARE.

8 Iurans solvere dummodo non iurans intendat contrarium iurare dum iurat, potest compensare sine mora per iurii, Eman. Saucr. p. 10. tr. 16. ref. 60. vide n. 2.

Iurans intendat contrarium iurare dum iurat, potest compensare sine mora per iurii, Eman. Saucr. p. 10. tr. 16. ref. 60. vide n. 2.

9 Non potest compensari elemosyna promissis, v. g. si quis ordinavit Sacerdoti 100. missas dicendas, & ut elemosynam exigeret fecit aliquos sumptus non debet facere compensationem Sacerdos minuendo missas. Dian. & alii p. 10. tr. 16. ref. 66.

Promissis non potest fieri compensatio.

CONCIONATOR.

1 Concionatores non omnes excusantur à ieiunio, sed tantum illi, qui concionantur per integram Quadragesimam etiam ex mercede, vel sunt valde debiles. Vide V. ieiunium, num. 15.

Concionatores qui excusantur à ieiunio.

Et quorundam sumptibus attendi.

2. Concionatoribus elemosyna quod sum.

